

TALKA KALBAI IR TAUTAI

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetui

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Pirmininkui Audriui Antanaičiui

Dėl Lietuvos subjektų šalyje registruotų nevalstybinės kalbos prekių ar paslaugų ženklų

2018-05-03, Vilnius

Problema: viešojoje erdvėje daugėja oficialių užrašų ne lietuvių kalba: ne valstybinę kalbą registruodamos prekių ir paslaugų ženklus pasirenka net valstybinės ir savivaldybės institucijos bei įstaigos.

Precedentas: Kauno miesto savivaldybės inicijuotas „Like Bike Kaunas“ projektas, pagal kurį visame mieste sutvarkyti ir atnaujinti dviračių takai žymimi šiuo nelietuvišku ženklu.

Siūlymas: įtraukti prekių ir paslaugų ženklų reglamentavimą į naujojo konstitucinio Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo redakciją, nes pasikeitė jų vartojimo sąlygos: kalbinį kraštovaizdį formuojantys viešieji prekių ženklai yra valstybės įvaizdžio dalis, todėl tiesiogiai veikia žmonių sąmonę.

Jau dabar ne tik privataus kapitalo, bet ir valstybės bei savivaldybės įstaigos bei įmonės registruodamos prekės ženklus savo iniciatyva dažniau renkasi užsienio kalbas vietoje valstybinės lietuvių kalbos. Tai keičia miesto veidą, kaip, pavyzdžiui, plačiai po visą Kauną išsiskęjęs angliškas užrašas „Like Bike Kaunas“, kurį inicijavo Kauno miesto savivaldybė. Prekės ženklo kalbos Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas nereglamentuoja, nes iki šiol prekės ženklo įteisinimu buvo įpareigota rūpintis Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, kuri visų pirma siekia apginti vartotojo interesus ir svarbiausiu kriterijumi laiko praktinį patogumą – tokį, kaip kurios nors kalbos mokėjimą, garantuojantį užrašo supratimą.

Lietuvos Respublikos piliečių asociacija „Talka kalbai ir tautai“. Kodas 304706956

El. paštas: asociacija@talkakalbaiirtautai.lt Tel. +370 698 30925, adr.: Europos parko g. 302, Vilniaus r. sav.

Atsiskaitomoji sąskaita: LT52 7044 0600 0819 0327 SEB banke

Tarybos nariai: Gintaras Karosas Kazimieras Garšva Gintaras Songaila Nijolė Balčiūnienė Laisvūnas Šopauskas
Vytautas Sinica Jonas Vaitkus Robertas Grigas Jonas Vaiškūnas Mindaugas Karalius Gediminas Storpirstis Jonas Kauneckas
Jonas Burokas Romas Pakalnis Monika Morkūnaitė Dalius Stancikas Laimutė Kalėdienė Algirdas Endriukaitis

Šiandien prekių ir paslaugų ženklų sferoje aiškiai dominuoja anglų kalba. Pagrindinis argumentas ją vartoti yra tas, kad ją supranta didelė dalis šiuolaikinės Lietuvos visuomenės, ypač jaunosios kartos atstovų, todėl angliški prekių ir paslaugų ženklai bent jau iš pirmo žvilgsnio daug kam neatrodo problemiški. Įprotis kurti prekės ženklo pavadinimą užsienio kalbomis gajus ne vien Lietuvoje: išsiveržus iš itin uždaros sovietinės erdvės daugelyje šalių buvo siekiama pasivadinti „užsienietiškai“, nes manyta, kad tai gali indikuoti ir užsienietišką kokybę. Tačiau prabėgo jau keli dešimtmečiai, todėl dabar savanoriškas valstybinės kalbos prioriteto ir išskirtinio statuso atsisakymas dėl abejotinos komercinės naudos liudija strateginio mąstymo dėl kalbinės bendruomenės stiprinimo stoką. Kultūra neturi būti dirbtinai uždara ir vengti kontaktų su užsienio kultūromis, tačiau būtent tokiam atvirumui pirmiausiai reikalingas tvirtas savosios kultūros ir kalbos, nacionalumo vertės suvokimas ir lygiavertis santykis su tuo, kas svetima. Tai netiesiogiai liudija užsienio partnerių Lietuvoje registruojami Lietuvos rinkai skirti prekės ženklai: jie beveik visi be išimties lietuviški. Nacionalinė kultūra ir valstybinė kalba turi išlikti svarbiausi tiek asmens, tiek tautos bei valstybės gyvenime.

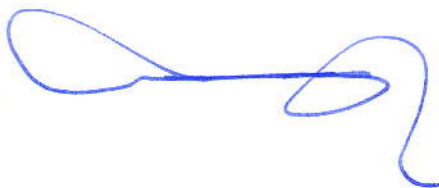
Tai, kad prekių ir paslaugų ženklų vartojimo Lietuvoje nereglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas, liudija apsileidimą kalbos politikos srityje. Kalba nėra tik funkcinis bendravimo įrankis, nes dalyvauja viešajame gyvenime, todėl privalo išsaugoti savo ypatingą statusą su visomis iš jo kylančiomis teisėmis. Užsienietiškų ženklų vartojimas viešose vietose atspindi ir skatina nuostatą, jog nė viena kalba valstybėje neturi privilegijuoto statuso, priešingai, globalių elementų ir užsienio valstybėse vartojamų prekių ir paslaugų ženklų perėmimas padaro mūsų produkciją ir jos kūrėjus patrauklesnius pasauliui. Toks mąstymo būdas prisideda silpninant unikalaus tautos ir valstybės išlikimui būtino tapatumo poreikį ir suvokimą.

Tai suvokiant, būtina keisti šiuo metu egzistuojančią kalbos politiką bei prekių ir paslaugų ženklų reglamentavimo tvarką tam, kad Lietuvos valstybinė kalba įgytų prideramą statusą ir nenugrimztų tarp begalės užsienietiškų užrašų, tariamai naudingų verslui, tačiau ne tautinės sąmonės išsaugojimui, kurį maža ir nuolat tapatybines bei geopolitines grėsmes patirianti valstybė turėtų laikyti savo svarbiausiu uždaviniu. Kalbinį kraštovaizdį formuojantys viešieji prekių ženklai yra valstybės įvaizdžio dalis, todėl tiesiogiai veikia žmonių sąmonę.

Kadangi prekių ir paslaugų ženklai dažnu atveju yra labiau kalbos, o ne tik patogumo suprasti tekstą reikalas, Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatyme turi atsirasti prekių ir paslaugų ženklų reglamentavimas, pagal kurį Lietuvos subjektai turėtų registruoti prekių ir paslaugų ženklų užrašus valstybine lietuvių kalba.

Pagarbiai,

Pirmininkas

Gintaras Karosas